

Ed.

135. Frumvarp til laga

[110. mál]

um aukatekjur ríkissjóðs.

(Lagt fyrir Alþingi á 97. löggjafarþingi 1975.)

I. KAFLI

Dómsmálagjöld í einkamálum.

1. gr.

Eftirtalin dómsmálagjöld skulu greidd samkvæmt reglugerð er dómsmálaráðherra setur:

1. Gjald fyrir áritun eða útgáfu stefnu.
2. Gjald fyrir þingfestingu.
3. Gjald fyrir vitnaleiðslu.
4. Gjald fyrir úrskurð undir rekstri máls.
5. Gjald fyrir dómkvaðningu.
6. Gjald fyrir staðfestingu dómsgerða.
7. Kærugjald (fyrir kæru til Hæstaréttar).
8. Gjald fyrir sjóferðapróf.
9. Útivistargjald (fyrir Hæstarétti).

Í barnsfaðernismálum, málum um innheimtu vinnulauna og kjörskrármálum skal engin réttargjöld greiða. Í gjafsóknarmálum skal gjafsóknarhafi engin réttargjöld greiða.

II. KAFLI

Gjöld fyrir fógetagerðir.

2. gr.

Fyrir fjárnáms-, lögtaks-, löggeymslu- og kyrrsetningargerð, svo og lögbann, sem fram fer á fjármunum — en til fjármuna telst eigi aðeins lausafé og fasteignir heldur og skuldakröfur á hendur öðrum mönnum og önnur þau fjárréttindi sem greinir í 3. kafla laga frá 4. nóv. 1887, um aðför — skal greiða:

Þegar fjárhæðin er 50 000 kr. eða minni 1 000 kr. og síðan 100 kr. í viðbót fyrir hver tíu þúsund eða brot úr þeirri fjárhæð sem fram yfir er.

3. gr.

Fyrir aðrar fógetagerðir skal greiða gjald er dómsmálaráðherra ákveður með reglugerð. Fyrir lausnargerðir skal þó greiða gjald eftir 2. gr. þegar fé er með henni laust látið.

4. gr.

Nú er aðfarar beiðst hjá einum og sama manni eftir fleiri dómum en einum, sáttum eða þinglýstum veðbréfum og skal þá gjaldið greitt fyrir hverja þeirra um sig.

Þegar fjárnáms er beiðst eftir sama dómi, sátt eða veðbréfi hjá fleirum en einum skal gerð fara fram hjá hverjum þeirra og greiða gjald fyrir hverja gerð. Þetta gildir þó eigi ef hlutaðeigendur eiga muni í sameiningu, er fjárnám er gert í. Eigi skal heimta hærra gjald þótt munir þeir, sem fjárnámi eru teknir, séu eigi allir á sama stað né í sama lögsagnarumdæmi.

5. gr.

Ef hægt er að ákveða gjaldið fyrirfram skal greiða fógeta það áður en hann byrjar gerðina, þá er hann krefst þess. Gjaldið er eigi afturkræft þótt gerðarbeiðnin sé kölluð aftur eða fógeti synji um framgang gerðarinnar, nema svo sé, að hærra gjald hafi verið greitt fyrirfram fyrir gerðina en greiða hefði átt er hún var leidd til lykta.

6. gr.

Í gjafsóknarmálum og fyrirskipuðum málum, svo og þegar sá beiðist fjárnáms er dæmdar hafa verið bætur í opinberu máli, og þegar tekinn er fjárnámi eða lög-taki framfærslueyrir, er manni ber að greiða með barni sínu skilgetnu eða óskil-getnu, með stjúpbarni, foreldri sínu eða maka, er hann hefur slitið samvistum við eða skilið að borði og sæng eða að fullu og öllu, skal því aðeins greiða réttargjald að það náist hjá þeim er fyrir fjárnámi eða lögtaki verður, enda sé kröfu gerðar-beiðanda áður fullnægt.

Fyrir að fullnægja dómum í sakamálum, eftir ráðstöfun hins opinbera, skal engin gjöld greiða.

III. KAFLI

Skiptagjöld.

7. gr.

Í öllum þeim búum, sem skiptaráðandi eða skiptaforstjóri án dómsvalds fer með, skal greiða skiptagjald 3% af öllum eignum búans — þar með talin búshelft maka — án tillits til skulda er á því hvíla.

Ekkert gjald skal þó greiða í þeim búum þar sem eigurnar nema minna en 50 000 kr., að frádrögnum útfararkostnaði í dánarbúum.

8. gr.

Nú tekur skiptaráðandi bú til skiptameðferðar, en framselur það á fyrsta skipta-fundi erfingjum eða öðrum er hlut eiga að máli, og skal þá greiða helming gjalds þess er um ræðir í 7. gr.

9. gr.

Þá er skiptaráðendur eða skiptaforstjórar lúka skiptum í búum kemur gjaldið í gjalddaga við skiptalok og bera þeir, hver um sig, ábyrgð á greiðslu gjaldsins og á því að það sé rétt talið.

Þegar bú er framselt til erfingjaskipta skal gjaldið greitt um leið og búið er afhent erfingjum.

10. gr.

Fyrir að gefa út innköllun til skuldheimtumanna skal greiða gjald er dómsmála-ráðherra ákveður með reglugerð.

IV. KAFLI

Gjöld fyrir uppboðsgerðir.

11. gr.

Þegar seld eru við opinbert uppboð fasteignir, skip og flugvélar, svo og önnur fasteignaréttindi, samkvæmt II. kafla laga um nauðungaruppboð nr. 57 25. maí 1949, skal greiða uppboðslaun sem hér segir:

Af fyrstu 500 000 kr.	3%
Af fjárhæð yfir 500 000 kr. allt að 2 500 000 kr.	2%
Af fjárhæð hærri en 2 500 000 kr.	1%

12. gr.

Þegar seld eru við opinbert uppboð önnur verðmæti en í II. kafla uppboðslaganna greinir skal greiða 6%.

13. gr.

Gjöld fyrir að semja og gefa út auglýsingu um uppboð, gjöld fyrir árangurslaus uppboð og gjöld vegna uppboðsbeiðna, sem afturkallaðar eru, skulu ákveðin af dómsmálaráðherra með reglugerð. Á sama hátt skulu ákveðin gjöld fyrir útgáfu afsalsbréfs fyrir fasteign, er seld hefur verið á uppboði, svo og gjöld fyrir undirboðsþing. Fyrir uppboð á óskilafénaði í réttum skal ekkert gjald greiða.

V. KAFLI

Gjöld fyrir notarialgerðir.

14. gr.

Fyrir víxilafsögn, sem notarius framkvæmir, skal greiða 600 kr. sé fjárhæð 10 000 kr. eða lægri og síðan 50 kr. til viðbótar fyrir hver tíu þúsund eða brot af þeirri fjárhæð. Þó skal gjald fyrir víxilafsögn aldrei vera hærri en 1 500 kr.

15. gr.

Fyrir aðrar notarialgerðir skal greiða gjald er dómsmálaráðherra ákveður með reglugerð.

VI. KAFLI

Gjöld fyrir þinglýsingar o. fl.

16. gr.

Fyrir að þinglýsa skjölum, sem eru eignarheimild fyrir eða leggja haft á fasteignir, skip eða lausafé, skal gjalda í hlutfalli við fjárhæð þá, er skjalið hljóðar um, eins og hér segir: Þegar fjárhæðin er 100 000 kr. eða minni 2 000 kr. og síðan 500 kr. fyrir hver hundrað þúsund eða brot úr þeirri fjárhæð sem umfram er. Af afsölum fyrir fasteignum skal gjaldið þó vera 150 kr. af hverjum hundrað þúsundum og broti af þeirri fjárhæð umfram fyrstu 100 000 kr. Sama gildir um skráningargjald fyrir kaupmála. Fyrir þinglýsingu skjala með veði í framleiðsluvörum sjávarútvegs, landbúnaðar eða iðnaðar skal þó eigi greiða nema 240 kr. fyrir hver hundrað þúsund eða brot af þeirri fjárhæð umfram fyrstu 100 000 kr.

Þegar fjárhæð sú, sem skjalið greinir um, er óákveðin og eigi er hægt að ákveða verðmælið skal gjalda 2 000 kr. Þegar veð er sett fyrir skuldum, er síðar verða stofnaðar, skal ákveðið gjald eftir hæstu fjárhæðinni, sem veðið á að gilda fyrir, og skal taka hana fram í skjalinu.

Nú er fjárhæðin ákveðin í öðru en peningum og skal þá meta verðmætið til peningaverðs.

Nú er árlegt afganggjald áskilið um óákveðinn tíma og skal þá gjalda sem fyrir 25 sinnum hærri fjárhæð. Sé ártal tiltekið skal afganggjaldið talið saman fyrir öll árin, en þó skal aldrei gjalda af meiru en af afgangdinu 25-földu.

Nú er eign seld af hendi án þess að fyrir hana sé greitt andvirði eða henni maku-skipt gegn annarri eign og verður þá að tiltaka verð hennar í skjalinu eða rita það á skjalið svo að ákveða megir eftir því þinglýsingargjaldið.

Nú hefur embættismaður ákveðið stimpilskylda fjárhæð kaupsamnings eða afsals og skal þá greiða þinglýsingargjald af þeirri upphæð.

17. gr.

Fyrir að þinglýsa skjölum, sem hljóða um efni sem eigi verður metið til ákveðins verðs, eða skjölum sem ekki eru afsöl eða haft á fasteignum eða lausafé, skal greiða

gjald er dómsmálaráðherra ákveður með reglugerð. Á sama hátt skulu ákveðin gjöld fyrir áritun um heimildarþrest o. fl. skv. 9. gr. laga nr. 30 7. maí 1928.

18. gr.

Fyrir skjöl sem þinglýst er í fleiri en einu lögsagnarumdæmi skal greiða fullt gjald við fyrstu þinglýsingu en síðan hálf gjald.

19. gr.

Fyrir þinglýsingu á skjali þar sem ríkissjóði er sett veð fyrir innheimtu á tekjum hans skal ekkert greiða. Eigi greiðist heldur gjald fyrir þinglýsingu úrskurða um sviptingu sjálfræðis eða fjárræðis né fyrir aflýsingu slíkra úrskurða.

VII. KAFLI

Ýmis ákvæði.

20. gr.

Fjármálaráðherra skal með reglugerð ákveða gjöld fyrir hvers konar leyfisbréf, skirteini og skráningar.

Á sama hátt skal fjármálaráðherra ákveða eftirtalin gjöld:

1. Gjöld fyrir afgreiðslu vöru- og mannflutningaskipa, er koma frá útlöndum, svo og gjöld fyrir að afgreiða útlend fiskiskip.
2. Gjöld fyrir löggildingu manna til starfa sem veitt eru samkvæmt heimild í lögum eða reglugerðum.
3. Gjöld fyrir borgaralega hjónavigslu.
4. Gjöld fyrir löggildingu verslunarbóka.
5. Gjöld fyrir löggildingu leiðarbóka eða véladagbóka.
6. Gjöld fyrir útnefningu matsmanna.
7. Gjöld fyrir embættisvottorð.
8. Gjöld fyrir lögskráningu skipshafna.
9. Ritlaun fyrir endurrit eða ljósrit er gefin eru út úr embættisbókum og skjala-söfnum.

21. gr.

Innheimtu gjalda samkvæmt lögum þessum hafa á hendi sýslumenn og bæjarfógetar og hliðstæðir embættismenn, svo og fjármálaráðuneytið.

22. gr.

Þegar innheimtumaður afgreiðir skjal, sem gjald er fyrir að gefa út eða rita á, ber honum að rita hið greidda gjald á skjalið.

Gjald fyrir embættisgerð skal skrá í gerðabók er gerð lýkur.

Ef gjald fyrir eða samkvæmt embættisgerð er eigi skráð í aukatekjubók samtímis og gerðin fer fram skal innheimtumaður skrá í gerðarbókina hvenær gjaldið er innfært í aukatekjubók.

23. gr.

Það varðar sektum að gefa rangar skýrslur um þau atriði er máli skipta við ákvörðun gjalds samkvæmt lögum þessum enda liggja ekki þyngri refsing við samkvæmt öðrum lögum.

24. gr.

Fjármálaráðuneytið ákveður hvort ríkissjóður skuli greiða gjald samkvæmt lögum þessum af gerðum og skjölum er hann varða.

25. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1976. Jafnframt eru úr gildi numin þessi laga-ákvæði:

Lög um aukatekjur ríkissjóðs nr. 104/1965 sbr. lög nr. 23/1971.

36. gr. laga nr. 42/1903.

60. gr. laga nr. 77/1921.

7. gr. laga nr. 12/1923.

Orðin „1 kr.“ í 2. málsgr. 83. gr. og 3. másl. 3. málsgr. 83. gr. laga nr. 20/1923.

44. gr. laga nr. 46/1937.

2. másl. 1. málsgr. 9. gr. laga nr. 47/1938.

2. málsgr. 4. gr. laga nr. 89/1953.

1. málsgr. 22. gr. laga nr. 53/1963.

31. gr. laga nr. 21/1966.

14. gr. laga nr. 41/1968.

3. másl. 6. málsgr. 12. gr. laga nr. 82/1969.

1. málsgr. 26. gr. laga nr. 79/1971.

Svo eru og úr gildi numin önnur þau lagafyrirmæli er koma í bága við lög þessi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Á þeim áratug sem liðinn er frá gildistöku núgildandi laga um aukatekjur ríkissjóðs hafa orðið mjög stórfelldar breytingar á verðlagi og kaupgjaldi hér á landi. Þessar breytingar hafa leitt til þess að verulegt misræmi hefur skapast í gjaldtöku hinna einstöku gjalda samkvæmt lögnum um aukatekjur ríkissjóðs. Þau gjöld, er miðast við fjárhæð tiltekinna skjala eða eru á annan hátt tengd fjárhæðum tiltekinna lögskipta, hafa hækkað í samræmi við almenna verðlagsþróun. Á hinn bóginn hafa gjöld, er bundin eru við tiltekna fjárhæð, í reynd lækkað stórkostlega og standa nú flest þeirra engan veginn undir þeim kostnaði sem leiðir af þeim dóms- eða stjórnarsýsluathöfnum sem þau eru tengd. Frumvarp þetta gerir ráð fyrir nær óbreyttum tekjum ríkissjóðs af þinglýsingum skjala og af skipta- og uppboðsgerðum en þessir tekjustofnar eru lang þýðingarmestir tekjustofna aukatekjulaganna. Hins vegar er frumvarpinu ætlað að skapa svigrúm til að tryggja að ríkissjóður fái jafnan eðlilega greiðslu fyrir þá vinnu og annan kostnað sem leggja verður í í tengslum við dómsmál, gerð og frágang skirteina og skjala og ýmiss konar eftirlitsstörf sem þeim eru tengd.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Með grein þessari er lagt til að dómsmálagjöld í einkamálum, bæði fyrir héraðs- dómi og Hæstarétti, verði framvegis ákveðin af dómsmálaráðherra með reglugerð. Núgildandi ákvæði um þetta efni eru í I. kafla laga nr. 104/1965 og eru dómsmála- gjöldin mjög lág eða frá 30 kr. fyrir útgáfu eða áritun stefnu og upp í 600 kr. fyrir sjóferðapróf. Við setningu reglugerðar yrðu gjöld þessi væntanlega hækkuð eitthvað, a. m. k. að því marki að þau standi undir kostnaði við útgáfu á kvittunum og bókhaldi því er þeim fylgir.

Önnur málsgrein er efnislega samhljóða 2. mgr. 2. gr. laga nr. 104/1965.

Um 2. gr.

Grein þessi er samhljóða 3. gr. laga nr. 104/1965 að öðru leyti en því, að lágmarksfjárhæðin í 2. mgr. er hækkuð þannig að 1 000 kr. greiðast af fyrstu 50 000 kr. í stað 120 kr. af fyrstu 1 000 kr. áður. Þá er einnig lagt til að lágmarksfjárhæðin hækki um 100 kr. fyrir hver tíu þúsund, sem umfram eru, í stað 10 kr. hækkunar fyrir hvert þúsund áður.

Um 3. gr.

Samkvæmt lögum nr. 104/1965 er gjald fyrir allar þær gerðir, sem hér um ræðir, 300 kr. Lagt er til að dómsmálaráðherra verði framvegis heimilað að ákveða gjöld fyrir gerðir þessar með reglugerð. Síðari málsliður greinarinnar er samhljóða fyrri hluta 5. gr. laga nr. 104/1965.

Um 4., 5. og 6. gr.

Greinar þessar eru efnislega samhljóða 6.—8. gr. laga nr. 104/1965 og þarfnast ekki skýringa.

Um 7. gr.

Greinin er samhljóða 9. gr. laga nr. 104/1965 að öðru leyti en því, að ekkert gjald skal greiða af búum þar sem eigurnar nema minna en 50 000 kr. í stað 1 000 kr. áður.

Um 8. og 9. gr.

Greinar þessar eru samhljóða 10. og 11. gr. laga nr. 104/1965.

Um 10. gr.

Lagt er til að gjald fyrir að gefa út innköllun til skuldheimtumanns verði framvegis ákveðið af dómsmálaráðherra með reglugerð.

Um 11. gr.

Lagt er til að fjárhæðirnar í gjaldþrepunum verði fimmfaldaðar frá því sem er í 13. gr. laga nr. 104/1965. Að öðru leyti er greinin samhljóða 13. gr. laga nr. 104/1965.

Um 12. gr.

Greinin er samhljóða 14. gr. laga nr. 104/1965.

Um 13. gr.

Lagt er til að í stað lögákveðinna gjaldfjárhæða fyrir hér umræddar athafnir komi gjöld er dómsmálaráðherra ákveður með reglugerð. Er breyting þessi í samræmi við þá meginstefnu frumvarps þessa að heimila ráðherra að ákveða fjárhæðir minni háttar gjalda með reglugerð. Lokamálsliður greinarinnar um gjaldfrelsi uppboða á óskilafénaði í réttum er í samræmi við 20. gr. laga nr. 104/1965.

Um 14. gr.

Grein þessi er að mestu efnislega samhljóða 21. gr. laga nr. 104/1965. Breytingar á hámarks- og lágmarksgjaldi er u. þ. b. í réttu hlutfalli við breytingar á gjaldstofnum.

Um 15. gr.

Lagt er til að gjöld fyrir ýmsar aðrar notarialgerðir, t. d. drátt í happdrætti, útdrátt skuldabréfa og stefnubirtingar, verði ákveðin með reglugerð.

Um 16. gr.

Grein þessi er að mestu samhljóða 23. gr. laga nr. 104/1965, sbr. 1. gr. laga nr. 23/1971, að öðru leyti en því, að fjárhæðir eru hækkaðar til samræmis við breytt verðlag. Samkvæmt núgildandi lögum ber að greiða 100 kr. vegna fjárhæðar allt að 5 000 kr. en síðan 5 kr. fyrir hvert þúsund til viðbótar. Frumvarp þetta gerir ráð fyrir að 2 000 kr. séu greiddar af fyrstu 100 000 kr. en síðan 500 kr. fyrir hver hundrað þúsund úr því. Þá er fjárhæð, sem gjalda skal af skjölum er eigi er hægt að ákveða verðmæti á, hækkuð úr 200 kr. í 2 000 kr.

Um 17. gr.

Í 24. og 25. gr. nógildandi laga um aukatekjur ríkissjóðs eru gjöld fyrir þinglýsingu á yfirlýsingum og áritun um heimildarþrest lögákveðin og eru 50 kr. Lagt er til að gjöld þessi verði framvegis ákveðin af dómsmálaráðherra með reglugerð.

Um 18. gr.

Grein þessi er samhljóða 27. gr. laga nr. 104/1965, sbr. 2. gr. laga nr. 23/1971.

Um 19. gr.

Grein þessi er samhljóða 28. gr. laga nr. 104/1965.

Um 20. gr.

Lagt er til að ráðherra ákveði með reglugerð gjöld þau sem nú eru ákveðin í VII.—IX. kafla laga nr. 104/1965. Þessi gjöld eru nú lægst 4 kr. fyrir lögskráningu hvers manns í skipshöfn og hæst 20 000 kr. fyrir leyfisbréf til heilidsölu. Langflest gjaldanna eru nú 800 kr. eða lægri. 7. tl. 2. mgr. nær m. a. til gjalds fyrir útgáfu veðbókarvottorða, sakavottorða og vöruvottorða.

Um 21., 22., 23. og 24. gr.

Greinar þessar eru samhljóða 38.—41. gr. laga nr. 104/1965 með þeirri undantekningu að felld er niður lágmarksfjárhæð sektar í 23. gr. og tekið fram að þetta tæmi ekki sök gagnvart öðrum ákvæðum er mæla fyrir um refsingu fyrir ranga upplýsingagjöf.

Um 25. gr.

Grein þessi þarfnast ekki skýringa.